

Asia: VN/1088/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (lukio- ja ammatillisen koulutuksen lukuvuosimaksut EU/ETA-valtioiden ulkopuolisille ja ammatillisen koulutuksen tilauskoulutus)

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnon keskeinen sisältö

Maahanmuuttovirasto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Maahanmuuttovirasto pitää kannatettavana esitysluonnoksen säännösehdotuksia, joilla lisätään toisen asteen koulutuksen järjestäjille tiedonsaantioikeudet koskien hakijan ja opiskelijan sekä heidän perheenkokoajansa oleskelulupatietoja. Maahanmuuttovirasto kannattaa myös esitysluonnoksessa ehdotettua toisen asteen koulutuksen järjestäjien oikeutta antaa oma-aloitteisesti tietoja Maahanmuuttovirastolle. Tiedonsaantioikeudet olisivat tällöin samansisältöiset sekä korkeakoulujen että toisen asteen koulutuksen järjestäjien kohdalla.

Lausuntonne koskien ammatillisen koulutuksen tilauskoulutusta koskevia ehdotuksia

Maahanmuuttovirasto pitää kannatettavana ammatillisen koulutuksen tilauskoulutusta koskevien ehtojen täsmentämistä opiskelijoiden aseman parantamiseksi.

Kuten esitysluonnoksessa todetaan, tilauskoulutuksissa on havaittu tiettyjä ongelmia. Tilauskoulutusta tilanneet yritykset ovat voineet esimerkiksi periä kohtuuttomia maksuja osana voittoa tavoittelevaa liiketoimintaa opiskelijoilta, mikä on lisännyt opiskelijoiden riskiä altistua hyväksikäytölle tai joutua ihmiskaupan uhreiksi. Maahanmuuttovirasto pitää tärkeänä, että hyväksikäytölle altistumista sekä ihmiskaupan uhriksi joutumista pyritään ehkäisemään jo ennen oleskeluluvan hakemista.

Lausuntonne koskien lukiokoulutuksen tilauskoulutusta koskevia ehdotuksia

Maahanmuuttovirasto pitää myös lukiokoulutuksen tilauskoulutusta koskevien ehtojen täsmentämistä kannatettavana edellisessä kohdassa mainituilla perusteilla.

Lausuntonne koskien ammatillisen koulutuksen lukuvuosimaksuja koskevia ehdotuksia

Maahanmuuttovirastolla ei ole lausuttavaa kyseisestä kohdasta.

Lausuntonne koskien lukiokoulutuksen lukuvuosimaksuja koskevia ehdotuksia

Maahanmuuttovirastolla ei ole lausuttavaa kyseisestä kohdasta.

Lausuntonne koskien rahoituslain muutoksia

Maahanmuuttovirastolla ei ole lausuttavaa kyseisestä kohdasta.

Lausuntonne koskien oppivelvollisuuslakiin ehdotettavaa muutosta

Maahanmuuttovirastolla ei ole lausuttavaa kyseisestä kohdasta.

Lausuntonne koskien tiedonvaihto-oikeuksia

Maahanmuuttovirasto pitää tiedonsaantioikeuksien lisäämistä toisen asteen koulutuksen järjestäjille kannatettavana. Tiedonsaantioikeudet olisivat tällöin linjassa korkeakouluille yliopistolakiin ja ammattikorkeakoululakiin säädettyjen tiedonsaantioikeuksien kanssa tilanteissa, kun oppilaitokset arvioivat EU/ETA-alueen ulkopuolelta opiskelemaan tulevan tai opiskelemaan hakevan lukuvuosimaksuvelvollisuutta.

Kuten esitysluonnoksessa todetaan, entisessä ulkomaalaisrekisterilaissa säädettiin oppilaitosten tiedonsaantioikeuksista koskien opiskelijoiden oleskelulupatietoja. Ulkomaalaisrekisterilain korvanneessa maahanmuuttohallinnon henkilötietolaissa ei säädetä enää muiden kuin tiettyjen ulkomaalaisasioiden asianhallintajärjestelmän rekisterinpitäjien välisistä tiedonsaantioikeuksista, sillä lain säätämisen yhteydessä haluttiin luopua niin sanotusta kaksisuuntaisesta sääntelystä. Tiedonsaantioikeudet tulisi nykyään ilmetä kunkin viranomaisen omasta lainsäädännöstä. Tiedonsaantioikeuksien säätäminen lukiolakiin sekä lakiin ammatillisesta koulutuksesta olisi tällöin linjassa maahanmuuttohallinnon henkilötietolain tarkoituksen kanssa.

Korkeakouluille säädettyjen tiedonsaantioikeuksien myötä Maahanmuuttovirastossa on tehty järjestelmäkehitystä tiedonluovutuksen toteuttamiseksi siten, että korkeakoulut voisivat jatkossa itse tarkastaa tiedonsaantioikeutensa mukaiset tiedot rajatusti teknisellä ratkaisulla. Maahanmuuttoviraston arvion mukaan myös toisen asteen koulutuksen järjestäjät voisivat hyödyntää tätä samaa ratkaisua sen jälkeen, kun se pystytään ottamaan käyttöön, ja sikäli kun nyt ehdotetut tiedonsaantioikeudet astuvat voimaan. Mikäli tietotarpeet ovat tismalleen samanlaiset, ei tästä aiheudu Maahanmuuttovirastolle järjestelmäkehityksen näkökulmasta lisäkustannuksia. Nyt ehdotettujen tiedonsaantioikeuksien sekä lukuvuosimaksullisuudesta säätävien ehdotusten perusteella vaikuttaa siltä, että toisen asteen koulutuksen järjestäjien tietotarve olisi lähtökohtaisesti samansisältöinen kuin korkeakouluilla. Maahanmuuttovirasto kuitenkin huomauttaa, että mikäli tietotarpeissa tunnistetaan myöhemmin lisätarpeita, aiheuttaa se virastolle lisäkustannuksia.

Maahanmuuttovirasto pitää positiivisena, että esitysluonnoksessa oltaisiin mahdollistamassa myös toisen asteen koulutuksen järjestäjille oikeus oma-aloitteiseen tietojen luovuttamiseen virastolle.

Ennakkopäätöksen KKO:2023:24 mukaisesti korkein oikeus on katsonut, ettei oma-aloitteista tiedonluovutusta toiselle viranomaiselle voida tehdä ilman nimenomaista asiasta säätämistä. Kuten esitysluonnoksessa todetaan, samanlainen oikeus säädettiin myös korkeakouluille. Toisen asteen koulutuksen järjestäjillä voi olla korkeakoulujen tavoin tietoja, joilla voi olla vaikutusta Maahanmuuttoviraston suorittamaan lupaharkintaan, ja jotka Maahanmuuttovirasto voisi saada tietoonsa mahdollisesti vasta jälkivalvonnan yhteydessä.

Purontie Jaakko
Maahanmuuttovirasto

Rautiola Ella
Maahanmuuttovirasto